

کلیات و برنامه درسی سطح سه رشته
«تعلیم و تربیت اسلامی» با گرایش «فلسفه
تعلیم و تربیت»

کد رشته: (۳۱۸۱۴۱۳)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلیات و برنامه درسی سطح سه رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» با گرایش «فلسفه تعلیم و تربیت»

ماده ۱. عنوان

عنوان رشته، سطح سه رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» با گرایش «فلسفه تعلیم و تربیت» است.

ماده ۲. تعریف

سطح سه رشته رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» با گرایش «فلسفه تعلیم و تربیت» سومین مقطع از تحصیلات حوزوی و یکی از رشته‌های حوزه دانشی «اخلاق، تربیت و مشاوره» است که طلاب ضمن شناخت عمیق فقه و اصول متعارف و آموزه‌های اسلام و مکتب اهل بیت علیهم‌السلام، مباحث و مسائل اختصاصی رشته و گرایش مذکور را در حد شناخت می‌آموزند و پس از ارتقاء صلاحیت‌های اخلاقی و احراز توان علمی و مهارتی با ارائه پایان‌نامه، موفق به دریافت مدرک سطح سه این رشته و گرایش می‌شوند.

ماده ۳. اهداف

- ۱) زمینه‌سازی جهت تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
- ۲) شناخت عمیق مسائل فقهی و اصولی و شناخت روش استنباط فقهی؛
- ۳) شناخت استدلالی مکتب اهل بیت علیهم‌السلام بر اساس قرآن، سنت و عقل و دفاع از آن؛
- ۴) شناخت مباحث و مسائل اختصاصی رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه؛
- ۵) تقویت توان تبیین مکتب اهل بیت علیهم‌السلام و پاسخگویی به پرسش‌ها و شبهات؛
- ۶) شناخت منابع و مآخذ رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه؛
- ۷) تقویت توان استفاده از منابع و متون فقهی، اصولی و دانش‌های مرتبط با رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه؛
- ۸) تقویت مهارت‌های تبیین و ترویج معارف اسلامی در سطح میانی؛
- ۹) توان پاسخگویی به پرسش‌های تخصصی متناسب با رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه؛
- ۱۰) افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و نقد نظرات و آراء در موضوعات و مسائل رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه؛
- ۱۱) زمینه‌سازی برای تربیت مدرسان دانش‌های مرتبط با رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه در سطوح پایین‌تر؛
- ۱۲) تربیت طلاب مستعد برای ورود به مقطع بالاتر؛

ماده ۴. سیاست‌ها

- ۱) اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
- ۲) اهتمام به تقویت استقلال فکری و علمی؛
- ۳) اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی و ترویج و دفاع از عقاید و هویت شیعه امامیه؛
- ۴) تأکید بر بهره‌گیری از ابزارها و روش‌های کارآمد آموزشی و پژوهشی؛
- ۵) اهتمام به سنت‌های حسنه حوزوی؛
- ۶) تأکید بر روزآمدی و پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و مهارتی و توجه به نیازهای روز؛

- ۷) تأکید بر شناسایی و تشویق استعداد‌های برتر در زمینه تحقیق، تدریس و تبلیغ؛
- ۸) تکیه بر آموزش موضوعات و مسائل اصلی رشته «تعلیم و تربیت اسلامی» و گرایش مربوطه؛
- ۹) تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد شرایط لازم؛
- ۱۰) اهتمام به تقویت مبانی نظام مقدس اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
- ۱۱) اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

ماده ۵. نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته و گرایش به صورت نیم‌سال، درسی^۱ و حضوری است و بدون احتساب زمان تدوین پایان‌نامه، در چهار نیم‌سال ارائه می‌شود.

تبصره: حداکثر مدّت تحصیل در موارد اضطراری، بدون احتساب زمان تدوین پایان‌نامه، شش نیم‌سال است.

ماده ۶. شرایط پذیرش

- ۱) احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
- ۲) دارا بودن مدرک علمی سطح دو یکی از رشته‌ها و گرایش‌های حوزه دانشی «اخلاق، تربیت و مشاوره»؛
- تبصره:** پذیرش داوطلبان سایر رشته‌های تخصصی، منوط به گذراندن دروس پیش‌نیاز بلامانع است.
- ۳) قبولی در سنجش علمی.

ماده ۷. عناوین و مشخصات کلی دروس

ردیف	عنوان	واحد	ساعت
۱	دروس پیش‌نیاز	۱۶	۲۵۶
۲	دروس عمومی	۳۴	۵۶۰
۳	دروس تخصصی مشترک رشته «تعلیم و تربیت اسلامی»	۲۸	۵۰۴
۴	دروس اختصاصی گرایش «فلسفه تعلیم و تربیت»	۲۱	۴۳۲
	جمع کل	۹۹	۱۷۵۲

۱. در این نظام هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد در یک درس، تأثیری در قبولی یا رد دروس دیگر ندارد.

ماده ۸. عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

الف) دروس پیش‌نیاز^۱

ردیف	عنوان درس	واحد	ساعت	نوع درس	هدف درس
۱	تفسیر موضوعی	1	16	نظری	شناخت و بررسی برخی از موضوعات اخلاقی در قرآن بر اساس قواعد فراگرفته در مبحث روش تفسیر قرآن
۲	فقه‌الحدیث تربیتی	1	16	نظری	شناخت محتوای برخی از احادیث تربیتی در منابع معتبر روایی همراه با شرح و تبیین احادیث منتخب بر اساس قواعد فراگرفته در مبحث روش فهم حدیث
۳	روان‌شناسی عمومی	2	32	نظری	آشنایی با مفهوم روان‌شناسی و روش‌های آن و تشخیص رابطه آن با سایر علوم و بررسی اجمالی و کلی روان‌شناسی اجتماعی، یادگیری، شخصیت، تربیتی، نوروسایکولوژی، فیزیولوژی اعصاب، انگیزش و هیجان
۴	روان‌شناسی رشد	2	32	نظری	آشنایی با مراحل، ویژگی‌ها و ابعاد و نظریه‌های رشد و نقد آن‌ها از منظر اسلامی
۵	روانشناسی شخصیت	2	32	نظری	شناخت مفاهیم و نظریه‌های شخصیت و تحلیل و بررسی صفات شخصیت
۶	آشنایی با علوم تربیتی	2	32	نظری	آشنایی با مهم‌ترین مباحث علوم تربیتی مانند: مفاهیم، موضوع، ساختار، قلمرو و شاخه‌های آن
۷	نظام تعلیم و تربیت اسلامی ۱	1	16	نظری	آشنایی با مبانی و اهداف تعلیم و تربیت بر اساس منابع اسلامی
۸	نظام تعلیم و تربیت اسلامی ۲	1	16	نظری	آشنایی با اصول و روش‌های تعلیم و تربیت بر اساس منابع اسلامی
۹	نظام تعلیم و تربیت اسلامی ۳	1	16	نظری	آشنایی با ساحت‌ها، مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت بر اساس منابع اسلامی
۱۰	برنامه‌ریزی آموزشی و درسی	2	32	نظری	آشنایی با مهم‌ترین مباحث برنامه‌ریزی آموزشی و درسی (مانند: مفاهیم، موضوع، مبانی، اهداف، اصول، سیاست‌ها، الگوها، روش و مراحل)
۱۱	مدیریت و رهبری آموزشی	1	16	نظری	آشنایی با کلیات دانش مدیریت و رهبری آموزشی (مانند: مفاهیم، موضوع، ساختار، روش، منابع و ارتباط با دانش‌های دیگر)
	جمع	۱۶	۲۵۶	-	-

ب) دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	واحد	ساعت	نوع درس	اهداف
۱	فقه	۱۷	۲۸۰	نظری	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه
۲	اصول	۱۷	۲۸۰	نظری	شناخت استدلالی مسائل مهم اصول فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه
	جمع	۳۴	560	-	-

۱. طلابی که هر یک از دروس پیش‌نیاز را در مراکز معتبر گذرانده باشند، در صورت مطابقت هشتاد درصدی سرفصل‌ها، از گذراندن همان درس معاف هستند.

ج) دروس تخصصی مشترک رشته «تعلیم و تربیت اسلامی»

ردیف	عنوان درس	واحد	ساعت	نوع درس	هدف درس
۱	تفسیر ترتیبی قرآن کریم ۱	1	16	نظری	آشنایی با تفسیر جزءهای شانزدهم تا هجدهم قرآن کریم همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه
۲	تفسیر ترتیبی قرآن کریم ۲	1	16	نظری	آشنایی با تفسیر جزءهای نوزدهم تا بیست و یکم قرآن کریم همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه
۳	تفسیر ترتیبی قرآن کریم ۳	1	16	نظری	آشنایی با تفسیر جزءهای بیست و دوم تا بیست و چهارم قرآن کریم همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه
۴	تفسیر ترتیبی قرآن کریم ۴	1	16	نظری	آشنایی با تفسیر جزءهای بیست و پنجم تا بیست و هفتم قرآن کریم همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه
۵	تفسیر ترتیبی قرآن کریم ۵	1	16	نظری	آشنایی با تفسیر جزءهای بیست و هشتم تا سی‌ام قرآن کریم همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه
۶	تفسیر موضوعی	1	16	نظری	شناخت تحلیلی برخی از موضوعات تربیتی در قرآن بر اساس روش تفسیر قرآن کریم و بررسی آراء مفسران در این خصوص با تأکید بر تفاسیر المیزان و تسنیم
۷	فقه الحدیث تربیتی	1	16	نظری	شناخت تحلیلی محتوای برخی از احادیث تربیتی در منابع معتبر روایی همراه با شرح و تبیین احادیث منتخب بر اساس قواعد فراگرفته در مبحث روش فهم حدیث
۸	انسان در قرآن	1	16	نظری	تفسیر آیات قرآن در حوزه اوصاف و ویژگی‌های انسان؛ مانند: انتخابگر، جاودانه، هدفمند، کمال‌جو، حقیقت‌گرا، آگاه به خویش، سرشت توحیدی، حامل امانت، ملهم به درک خوبی و گرایش به آن، اثرپذیر از محیط، تغییرپذیر، ستیز نهانی در اندرون، تکلیف‌پذیر، تکلیف‌گریز و محدود در علم و طاقت
۹	فلسفه اخلاق	2	32	نظری	شناخت مهم‌ترین مباحث فلسفه اخلاق از دیدگاه اندیشمندان مسلمان
۱۰	علم النفس فلسفی	2	32	نظری	شناخت مباحث نفس در فلسفه مانند: حقیقت نفس، ارتباط آن با جسم و قوا و کارکردهای نفس
۱۱	علوم انسانی اسلامی	2	32	نظری	شناخت چستی علم دینی، امکان، تحقق، ضرورت و تاریخچه آن و آسیب‌شناسی دانش معاصر؛ با توجه به دیدگاه‌های اندیشمندان و ارزیابی و نقد دیدگاه‌ها
۱۲	رویکردها در تعلیم و تربیت اسلامی	2	32	نظری	شناخت رویکردهای مهم در تعلیم و تربیت اسلامی مانند: کلامی، فقهی، فلسفی و عرفانی
۱۳	نظریه‌های تربیتی در مکاتب فلسفی	2	32	نظری	شناخت مهم‌ترین نظریه‌های مبتنی بر مکاتب فلسفی در امر تعلیم و تربیت و زیرنظام‌های آن (مانند: ماهیت، برنامه‌درسی، معلم، نظام آموزشی و مدیریت و رهبری)
۱۴	نظریه‌های یادگیری	2	32	نظری	شناخت و بررسی مهم‌ترین نظریه‌های یادگیری
۱۵	آموزش و پرورش تطبیقی	2	32	نظری	شناخت نظامات آموزشی و تربیتی کشورهای مختلف جهان
۱۶	الگوهای تدریس	2	16 + 32	نظری - عملی	شناخت الگوهای تدریس و کسب مهارت‌های لازم در طراحی، اجرا و ارزیابی
۱۷	زبان تخصصی	1	32	عملی	ایجاد مهارت درک مطلب از متون و منابع تخصصی رشته و گرایش به زبان انگلیسی
۱۸	روش تحقیق کمی و کیفی	2	16 + 32	نظری - عملی	شناخت مهم‌ترین قواعد، روش‌های کمی و کیفی و فرایند تحقیق در تعلیم و تربیت و کسب مهارت لازم

۱. دروس تفسیر قرآن کریم ۱ تا ۵ با تصمیم گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی تخصصی مجری این رشته، می‌تواند به صورت مطالعاتی (همراه با جلسات حضوری محدود برای ارائه برخی از مباحث ضروری) اجرا شود.

هدف درس	نوع درس	ساعت	واحد	عنوان درس	ردیف
شناخت روش فهم نظام‌مند و روش نقد نظام‌مند نظرات و اقوال علمی دانش‌تعلیم و تربیت و کسب مهارت لازم	نظری - عملی	8 + 16	1	روش تحقیق	۱۹
-	-	۵+۴	۲۸	جمع	

د) دروس اختصاصی گرایش «فلسفه تعلیم و تربیت»

هدف درس	نوع درس	ساعت	واحد	عنوان درس	ردیف
شناخت مبانی (معرفت‌شناختی، هستی‌شناسی و انسان‌شناختی)، اهداف و روش‌های تعلیم و تربیت از منظر حکمت متعالیه	نظری	32	2	دیدگاه‌های تربیتی در حکمت متعالیه ۱	۱
شناخت مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت از منظر حکمت متعالیه	نظری	32	2	دیدگاه‌های تربیتی در حکمت متعالیه ۲	۲
شناخت مبانی (معرفت‌شناختی، هستی‌شناسی و انسان‌شناختی)، اهداف، روش‌ها، مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت از منظر فلسفه اشراق	نظری	32	2	دیدگاه‌های تربیتی در فلسفه اشراق	۳
شناخت مبانی (معرفت‌شناختی، هستی‌شناسی و انسان‌شناختی)، اهداف، روش‌ها، مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت از منظر فلسفه مشاء	نظری	48	3	دیدگاه‌های تربیتی در فلسفه مشاء	۴
شناخت دیدگاه‌های تربیتی در مهم‌ترین مکاتب و رویکردهای فلسفی غیر اسلامی مانند: ایده‌آلیسم، رئالیسم، رئالیسم خداباورانه و اگزیستانسیالیسم	نظری	32	2	دیدگاه‌های تربیتی در مکاتب و رویکردهای فلسفی غرب	۵
شناخت تعریف، انواع، شرایط و محدودیت‌های معرفت، معیار صدق و روش‌های دستیابی به معرفت بر اساس منابع دینی (قرآن کریم، سنت و عقل)	نظری	32	2	معرفت‌شناسی دینی	۶
شناخت چپستی، اهداف و انواع تفکر و شیوه‌های آموزش تفکر به کودکان و نوجوانان	نظری	32	2	آموزش تفکر به کودکان و نوجوانان	۷
ارائه یک پژوهش جامع، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در یکی از موضوعات، مسائل و مباحث مرتبط با گرایش	عملی	192	6	پایان‌نامه	۸
-	-	۴۳۲	۲۱	جمع	